

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

ENERGEETIKAKOMISJON

KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 2/2024 (79)

Algus kell 14.00, lõpp kell 17.30

8. aprill 2024

Juhatas Arvi Hamburg
Protokollis: Siiri Jakobson

Koosolekust võtsid osa komisjoni liikmed: Andres Annuk, Arvi Hamburg, Marti Jeltsov, Marco Kirm, Ando Leppiman, Leo Mõtus, Allan Niidu, Henri Ormus, Ülo Rudi, Toomas Rõõm

Zoomi keskkonnas: Enn Lust, Martti Raidal, Andres Siirde

Külalised: Mirtel Toming (Tallinna tehnikaülikooli üliõpilane), Daria Kolomiitseva (Tallinna tehnikaülikooli üliõpilane), Kalle Kilk (AS Elering juhatuse esimees), Nikon Vidjaev (Kliimaministeeriumi meretuuleenergia nõunik), Karlis Goldstein (Kliimaministeeriumi taastuvenergia valdkonnajuht), Andres Noodla (energeetikaekspert)

Päevakord:

1. Stipendiumide üleandmine teaduste akadeemia Anto Raukase nimelise stipendiumi laureaatile
2. Komisoni uue liikme akadeemik Marco Kirmi teadustöö tutvustus. Marco Kirm
3. Elektri põhivõrgu arengustrateegia. Kalle Kilk, AS Elering juhatuse esimees
4. Tuuleparkide uus toetuskeem. Nikon Vidjaev ja Karlis Goldstein, Kliimaministeerium
5. Energiapoliitika arutelu. Andres Noodla, PhD, praktik, energeetikaekspert

1. Stipendiumide üleandmine teaduste akadeemia Anto Raukase nimelise stipendiumi laureaatile

Akadeemik Anto Raukase nimelise stipendiumi pälvisid kaks Virumaalt pärit Tallinna tehnikaülikooli esimese aasta üliõpilast – rakendusfüüsika eriala tudeng Mirtel Toming ning elektroenergeetika ja mehhatroonika eriala tudeng Daria Kolomiitseva. Neile anti pidulikult üle stipendiaadi diplom. Konkursikomisjoni liikme Arvi Hamburgi sõnul sai stipendiaatide valikul määravaks nende visioon oma panusest tuleviku energiatööstusesse kodupiirkonnas.

2. Komisoni uue liikme akadeemik Marco Kirmi teadustöö tutvustus

Energeetikakomisjoni vastne liige akadeemik Marco Kirm tutvustas oma teadustööd ettekandega „Kristallid, footonid ja inimesed nende ümber“.

Vt ettekannet – Lisa 1.

3. Elektri põhivõrgu arengustrateegia

Ettekande „Eesti energiavarustus“ pidas AS Elering juhatuse esimees Kalle Kilk. Tema sõnul on Eleringi peamine missioon tagada igal ajahetkel Eesti tarbijate varustuskindlus. Eesmärk on sünkroniseerida Eesti Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga aastal 2025 ja seejuures säilitada usaldusväärne elektrivarustus üleminekuperioodil, mis on kõige olulisem samm, et tagada Eesti klientide pidev varustuskindlus. Samal ajal aidatakse Eesti ja laiemalt ELi kogukonnal saavutada kliimapoliitika eesmärke aastateks 2030, 2035 ja 2050, pidades silmas Eesti majanduse konkurentsivõimet. Selleks tagab Elering võrguvõimekuste olemasolu, hoiab ülekandevõimsused töös ja tagab süsteemijuhtimise võimekuste olemasolu.

Energeetikakomisjoni seisukoht:

Eesti põhivõrgu töökindlus on kõrge. Eleringi missioon tagada igal ajahetkel Eesti tarbijate varustuskindlus vajaks ka hinnadimensiooni sissetoomist. Energiamahuka tööstuse investeerimisotsused eeldavad elektrisisendina kolme komponendi – varustuskindluse, lõpphinna ja keskkonnamõjude tasakaalu. Üleminek tuule- ja päikeseelektrile ülekandevõrgu vaates eeldab:

- Elektrituru osaliste diskussiooni ilmastikust sõltuva elektritootmise võrguga liitumise liitumistasu 50%-list solidaarsest katmisest kõikide tarbijate poolt;
- Elektrituru osaliste teavitamist elektri edastamise hinna suuruselt ja muutumisest dunaamikast tulenevalt investeeringutest ja käidukuludest elektrisüsteemi paindlikkusteenuste loomiseks, ülekandevõrgu tugevdamiseks tänaselt 3000MW-lt ca 5500 MW-le, Kirde-Eesti tootmissuunalise võrgu võimekuse ümberehitamiseks Lääne-Eestisse, strateegilise reservi tagamiseks, võimsusmehhanismi edaspidiseks rakenduseks ja Mandri-Euroopa sagedusalas toimimise nõuete täitmiseks;
- Elektrituru juhtimise algoritmide olemasolu olukorras, kui regioonis ilmastikust sõltuva võimsuste tase ületab mitmekordselt tiputarbimist ja toodang ületab tarbimisvajadust (k.a. reservide nõudlus)

Vt ettekannet – Lisa 2.

4. Tuuleparkide uus toetuskeem

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

ENERGEETIKAKOMISJON

Ettekandes „Taastuvenergia toetamine“ tutvustasid kliimaministeeriumi meretuuleenergia nõunik Nikon Vidjaev ja taastuvenergia valdkonnajuht Karlis Goldstein Eesti energeetika eesmärged aastaks 2023.

Energeetikakomisjoni seisukoht:

Ilmastikust sõltuva elektritootmise investeringukindlus on vajalik tagada, kuid:

- kõikidel elektriturul osalistel investoritel peavad olema võrdsed ininvesteeringutingimused ja tehnoloogianeutraalsus tagatud;
- kahepoolsete lepingutega fikseeritud „põrand ja lagi“ peavad lähtuma tarbija reaalsest ostujõust ja olemasolevast referentsist;
- investeringud elektrimajandusse on üldjuhul turupõhised, dotatsioone rakendada konkreetsetes olukordades ja tähtajaliselt. Dotatsioonide arvutuse alus on tunnipõhine (tulevikus 15 minutine) elektribilanss;
- vähempakkumiste korraldamine 4+4 TWh järgmisel aastal on liialt suuremahuline, välistab meretuuleparkide osas konkurentsi, tulemuseks kõrge hind;
- tarbija vajab elektri täishinna, sh elektri täishinna komponentide dünaamika osas selgust.

Vt ettekannet – Lisa 3.

5. Energiapoliitika arutelu

Oma seisukohti Eesti elektrijulgeoleku ehk varustuskindluse osas tutvustas energeetikaekspert Andres Noodla. Ta käsitles elektrisüsteemi ja soojavarustust tavapärasest laiemalt, sh eristades taastuvenergeetika ja põletatavad fossiilkütused. Järgnes arutelu, mida otsustati jätkata edaspidi.

Vaata kokkuvõtet – Lisa 4.

Energeetikakomisjoni esimees

Arvi Hamburg

Protokollija

Siiri Jakobson

